

ՀԵՌՈՒՍՏԱՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՌԱԴԻՈՅԻ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

ՈՐՈՇՈՒՄ

24-ը փետրվարի 2022 թվականի թիվ 22-Ա

ք. Երևան

«ՖՈՐՏՈՆՆԱ» ՍՊ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ ՆԿԱՏԱՄԱԲ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՏՈՒՅԺ ԿԻՐԱՌԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Հեռուստատեսության և ռադիոյի հանձնաժողովն (այսուհետ՝ Հանձնաժողով) ուսումնասիրելով 2022 թվականի հունվարի 31-ին իր նախաձեռնությամբ հարուցված թիվ 3 վարչական վարույթի նյութերը՝ *պարզեց*.

Հանձնաժողովի կողմից «Տեսալսողական մեդիայի մասին» օրենքով (այսուհետ՝ Օրենք) վերապահված իր վերահսկողական գործառույթներն իրականացնելիս՝ Հեռարձակողների գործունեության մշտադիտարկման արդյունքում արձանագրվել է տեսալսողական մեդիաձառայություն մատուցող «ՖՈՐՏՈՆՆԱ» ՍՊ ընկերության (այսուհետ՝ Հեռարձակող) կողմից «ՖՈՐՏՈՆՆԱ» տեսալսողական ծրագրի կողմից 2022 թվականի հունվարի 21-ին և հունվարի 26-ի եթերում Օրենքով և Հանձնաժողովի՝ 2021 թվականի հուլիսի 1-ի «Անչափահասների առողջության, մտավոր և ֆիզիկական զարգացման, դաստիարակության վրա հնարավոր բացասական ազդեցություն ունեցող տեսալսողական հաղորդումների որոշման չափորոշիչները սահմանելու մասին» թիվ 109-Ա և «Էրոտիկ բնույթի տեսալսողական հաղորդումների և սարսափ ու ակնհայտ բռնություն պարունակող ֆիլմերի որոշման չափորոշիչները սահմանելու մասին» թիվ 110-Ա որոշումներով ամրագրված՝ արգելված ժամանակահատվածում սարսափ ու ակնհայտ բռնություն պարունակող ֆիլմերի հեռարձակման սահմանափակումների խախտում:

Հանձնաժողովը ղեկավարվելով «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» օրենքի 30-րդ հոդվածի 1-ին մասի բ) կետով՝ 2022 թվականի հունվարի 31-ին Հեռարձակողի նկատմամբ հարուցել է վարչական վարույթ՝ հիմք ընդունելով Հանձնաժողովի կողմից Հեռարձակողի գործունեության մշտադիտարկման արդյունքների հիման վրա 2022 թվականի հունվարի 31-ին կազմված մշտադիտարկման իրականացման և արդյունքների վերաբերյալ արձանագրությունը, որն Օրենքի 42-րդ հոդվածի 18-րդ մասի համաձայն՝ հիմք է հանդիսանում վարչական վարույթ հարուցելու համար, իսկ հարուցված վարչական վարույթի շրջանակներում ծառայում է որպես վարչական վարույթի ապացույց:

Ըստ կազմված արձանագրության՝ Հեռարձակողի «Ֆորտոնա» տեսալսողական ծրագրի կողմից՝

1. 2022 թվականի հունվարի 21-ին հեռարձակված «Չարի կացարանը» ֆիլմի (*ֆիլմի տևողությունը՝ 21:33:00-23:24:52*) ընթացքում ցուցադրվել է ակնհայտ վախի, տագնապի, անելանելիության զգացում հարուցող կամ սոսկում առաջացնող տեսարաններ,

մարդկանց խոշտանգումների, կտտանքների ենթարկելու, ֆիզիկական ցավ պատճառելու, խոշտանգված մարմինների և արյունահեղություն պարունակող տեսարաններ: Հատկանշական է, որ ֆիլմի անոսներում (*անոսների տևողությունը՝ 11:07:30-11:08:16, 13:37:21-13:38:07, 16:43:59-16:44:45, 18:34:51-18:35:39, 19:39:57-19:40:43*), որոնք ևս ցուցադրվել են չնախատեսված ժամերի, նշվում է, որ ֆիլմը ֆանտաստիկա սարսափ ժանրից է ելքերի,

2. 2022 թվականի հունվարի 26-ին հեռարձակված «Անցած գիշեր Սոհոյում» ֆիլմի (ֆիլմի տևողությունը՝ 21:20:05-23:22:16) ընթացքում ցուցադրվել է ակնհայտ վախի, տագնապի, անելանելիության զգացում հարուցող կամ սուսկում առաջացնող տեսարաններ, մարդկանց խոշտանգումների, կտտանքների ենթարկելու, ֆիզիկական ցավ պատճառելու, խոշտանգված մարմինների և արյունահեղություն պարունակող տեսարաններ, մասնավորապես՝ ժամը 22:39:33-22:40:31, 23:13:50-23:16:00 ընկած ժամանակահատվածներում, որոնք արգելված են Օրենքի 9-րդ հոդվածի 3-րդ մասով:

Հանձնաժողովը 2022 թվականի փետրվարի 02-ին հարուցված վարչական վարույթի մասին ծանուցել է Հեռարձակողին և հայտնել, որ այս հարցի վերաբերյալ կարող են ներկայացնել իրենց պարզաբանումները և բացատրությունները:

Հարուցված վարչական վարույթի ընթացքում Հեռարձակողը 2021 թվականի փետրվարի 11-ին Հանձնաժողով ներկայացված իր պարզաբանումներում, հայտնում է այն մասին, որ *«ծանուցման մեջ նշված խախտումներն իսկապես տեղի են ունեցել, որի փաստի համար ընկերությունը պատիժը կրելու հարցում չունի ոչ մի առարկություն»:*

Հեռարձակողն իր պարզաբանման մեջ հայտնում է նաև, որ *«Մեր կողմից ծանուցումը ստանալու պահից կատարվել է ներքին ծառայողական ծառայողական հետաքննություն, որի արդյունքում պարզվել է, որ հեռուստաընկերության ծրագրերի ղեկավարը (և ոչ միայն նա, այլ աշխատակիցների մեծ մասը) լինելով կորոնավիրուսով ծանր հիվանդ վիճակում, բավականին բարձր ջերմությամբ, շփոթմամբ հունվարի 21-ին պլանավորած եթերաժամը նշել է 21:30-ին այն է, իրականում պետք է հեռարձակվեր 01:30-ին (0-ի փոխարեն նշել է 2, հնարավոր է նաև ստեղնաշարի թվերի դասավորության շփոթումը): Նույնը կատարվել է հունվարի 26-ին: Վստահ լինելով, որի ճիշտ է պլանավորած, հանձնարարել է տակավին երիտասարդ նոր՝ մի քանի օրվա ուսուցում անցած աշխատակցուհուն ըստ կարգի կազմակերպել եթերի աշխատանքը»:*

Հեռարձակողն իր պարզաբանման մեջ խնդրել է նաև, հնարավորության դեպքում չպատժել ընկերությանը ֆինանսական առումով, քանզի Հեռարձակողն առանց այն էլ անհավասար եթերային դաշտում գործող մարզային հեռուստաընկերություն է և գտնվում է ծանր ֆինանսական պայմաններում:

Հանձնաժողովի հիմնավորումները (պատճառաբանությունը) և եզրահանգումը.

Այսպիսով, վարչական վարույթի բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ քննության, ձեռք բերված ապացույցների ուսումնասիրության և գնահատման արդյունքում Հանձնաժողովն ամրագրում է հետևյալը.

Օրենքի 32-րդ հոդվածի 1-ին մասի 14-րդ կետի համաձայն՝ Հանձնաժողովը՝ իրականացնում է Հեռարձակողների և օպերատորների գործունեության մշտադիտարկում:

Օրենքի 42-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ Հեռարձակողների գործունեության մշտադիտարկումն իրականացվում է ուղղակի դիտարկման, իսկ օպերատորի դեպքում՝ նաև տեղում դիտարկում իրականացնելու միջոցով, իսկ նույն հոդվածի 8-րդ և 9-րդ մասերը սահմանում են՝

«8. Մշտադիտարկման արդյունքներով կարգավորող պետական մարմնի ներկայացուցիչը մշտադիտարկման արդյունքների վերաբերյալ կազմում է արձանագրություն:

9. Մշտադիտարկման արդյունքների վերաբերյալ արձանագրության մեջ նշվում են մշտադիտարկման արդյունքների համառոտ շարադրանքը, ինչպես նաև վարչական վարույթ հարուցելու կամ հարուցված վարչական վարույթի համար էական նշանակություն ունեցող բոլոր փաստական հանգամանքները, այդ թվում՝ վարույթի մասնակիցների օգտին առկա հանգամանքները:»

Օրենքի 9-րդ հոդվածի 3-րդ մասը սահմանում է՝ «Էրոտիկ բնույթի տեսալսողական հաղորդումները և սարսափ ու ակնհայտ բռնություն պարունակող ֆիլմերը, ինչպես նաև անչափահասների առողջության, մտավոր և ֆիզիկական զարգացման, դաստիարակության վրա հնարավոր բացասական ազդեցություն ունեցող հաղորդումները կարող են եթեր հեռարձակվել ժամը 24:00-6:00-ն: Նման հաղորդումների որոշման չափորոշիչները սահմանում է կարգավորող պետական մարմինը:»

Հիմք ընդունելով Օրենքի 9-րդ հոդվածի 3-րդ մասը, Հանձնաժողովն 2021 թվականի հուլիսի 01-ին թիվ 109-Ս և թիվ 110-Ս որոշումներով սահմանել է անչափահասների առողջության, մտավոր և ֆիզիկական զարգացման, դաստիարակության վրա հնարավոր բացասական ազդեցություն ունեցող տեսալսողական հաղորդումների, ինչպես նաև էրոտիկ բնույթի տեսալսողական հաղորդումների և սարսափ ու ակնհայտ բռնություն պարունակող ֆիլմերի որոշման չափորոշիչները:

Հանձնաժողովի «Անչափահասների առողջության, մտավոր և ֆիզիկական զարգացման, դաստիարակության վրա հնարավոր բացասական ազդեցություն ունեցող տեսալսողական հաղորդումների որոշման չափորոշիչները սահմանելու մասին» թիվ 109-Ս որոշման հավելվածի 2-րդ մասի 2-րդ կետը սահմանում է

«2. Անչափահասների առողջության, մտավոր և ֆիզիկական զարգացման, դաստիարակության վրա հնարավոր բացասական ազդեցություն ունեցող են համարվում այն տեսալսողական հաղորդումները, որոնք՝

2) ցուցադրում են բռնություն (հոգեբանական, ֆիզիկական, սեռական և այլն) պարունակող կադրեր (նվազագույնը՝ առանց դատապարտելու բռնությունը) կամ խրախուսում են բռնի գործողությունները մարդկանց կամ կենդանիների հանդեպ:»

Հանձնաժողովի «Էրոտիկ բնույթի տեսալսողական հաղորդումների և սարսափ ու ակնհայտ բռնություն պարունակող ֆիլմերի որոշման չափորոշիչները սահմանելու մասին» թիվ 110-Ս որոշման Հավելվածի 3-րդ մասը սահմանում է՝

«Սարսափ ու ակնհայտ բռնություն պարունակող են համարվում այն ֆիլմերը, որոնք ցուցադրում են՝

1) վախի, տագնապի, անելանելիության զգացում հարուցող կամ սոսկում առաջացնող տեսարաններ կամ ձայնաշար,

2) մարդկանց, ինչպես նաև կենդանիների խոշտանգումների, կտտանքների ենթարկելու, ֆիզիկական կամ հոգեկան ցավ պատճառելու, խոշտանգված մարմինների մանրամասների և արյունահեղ տեսարաններ,

3) ողջունվում է բռնությունը կամ ցանկալի են դարձնում բռնության գործադրումը,

4) ֆիլմի այուժեն հիմնված է միայն բռնության տեսարանների վրա և ֆիլմը սպառողի մոտ առաջացնում է մղձավանջային, բացասական հույզեր, զզվանք անհատի նկատմամբ:

Փաստում ենք նաև, որ Հեռարձակողը Հանձնաժողովի կողմից լիցենզավորված իրավաբանական անձ է, որը կազմում և սպառողին է ներկայացնում տեսալսողական տեղեկատվություն և խմբագրական պատասխանատվություն է կրում տեսալսողական արտադրանքի բովանդակության համար և պարտավոր է պահպանել տեսալսողական մեդիայի բնագավառը կարգավորող օրենսդրության պահանջները, իսկ օրենքի

դրույթները խախտելու դեպքում կրել պատասխանատվություն օրենքով սահմանված կարգով, ուստի, օրենքի պահանջի չկատարումն ինքնին բերում է պատասխանատվության:

Հեռարձակողը պետք է հաշվի առնի, որ օրենքներով հստակ սահմանվում են իրավական նորմեր, որոնց չպահպանելը առաջացնում են իրավական հետևանքներ և Հեռարձակողը պատասխանատվություն է կրում տեսալսողական մեդիայի ոլորտը կարգավորող օրենսդրության կիրառման ապահովման համար և տվյալ դեպքում Հեռարձակողը պարտավոր էր պահպանել Օրենքի 9-րդ հոդվածի 3-րդ մասով ամրագրված հետրյալ սահմանափակումը՝ էրոտիկ բնույթի տեսալսողական հաղորդումները և սարսափ ու ակնհայտ բռնություն պարունակող ֆիլմերը, ինչպես նաև անչափահասների առողջության, մտավոր և ֆիզիկական զարգացման, դաստիարակության վրա հնարավոր բացասական ազդեցություն ունեցող հաղորդումների եթեր չեն կարող հեռարձակվել որոշակի ժամերին՝ 6:00-ից մինչև 24:00-ն ընկած ժամանակահատվածում:

Հանձնաժողովն ուսումնասիրելով վարչական վարույթի նյութերը, վարչական վարույթի ընթացքում ձեռք բերված փաստերը՝ ուսումնասիրության արդյունքում արձանագրում է, որ Հեռարձակողի «Ֆորտունա» տեսալսողական ծրագրի կողմից 2022 թվականի հունվար 21-ի հեռարձակված «Չարի կացարանը» և հունվարի 26-ին հեռարձակված «Անցած գիշեր Սոհոյում» ֆիլմերում ցուցադրվել են ակնհայտ վախի, տագնապի, անելանելիության զգացում հարուցող կամ սուկում առաջացնող տեսարաններ, մարդկանց խոշտանգումների, կտտանքների ենթարկելու, ֆիզիկական ցավ պատճառելու, խոշտանգված մարմինների և արյունահեղություն պարունակող տեսարաններ: Ավելին, «Չարի կացարանը» ֆիլմի անոնսներում (*անոնսների տևողությունը՝ 11:07:30-11:08:16, 13:37:21-13:38:07, 16:43:59-16:44:45, 18:34:51-18:35:39, 19:39:57-19:40:43*), որոնք ևս ցուցադրվել են չնախատեսված ժամերին և անոնսների ընթացքում նշվել է, որ ֆիլմը ֆանտաստիկա սարսափ ժանրից է: Այսինքն, հեռարձակողը, ֆիլմի անոնսների ցուցադրությամբ, ևս արձանագրել է, որ ֆիլմը որևէ պարագայում չէր կարող ցուցադրվել Օրենքով արգելված ժամանակահատվածում՝ հաշվի առնելով ֆիլմի ժանրը:

Հանձնաժողովը վերլուծելով և գնահատելով սույն գործի հետ կապված փաստական հանգամանքները խիստ կարևոր է համարում նաև այն հանգամանքը, որ որոշակի ժամերին էրոտիկ բնույթի տեսալսողական հաղորդումները և սարսափ ու ակնհայտ բռնություն պարունակող ֆիլմերը, ինչպես նաև անչափահասների առողջության, մտավոր և ֆիզիկական զարգացման, դաստիարակության վրա հնարավոր բացասական ազդեցություն ունեցող հաղորդումների հեռարձակման արգելքն ըստ էության կապված է հանրային շահի հետ, որը տվյալ կոնկրետ դեպքում, ինչպես նաև ընդհանրապես ներառում է իր մեջ անչափահասների առողջությունը, մտավոր ու ֆիզիկական զարգացման վրա հնարավոր բացասական ազդեցությունից պահպանումը:

Առկա են բազմաթիվ հետազոտություններ, որոնք փաստում են, որ մեդիայում առկա գոեհկարգանությունն ու հայհոյախոսությունն ազդում են հասարակության, հատկապես անչափահասների տրամադրության, սպասումների և առհասարակ կերպի վրա, այնուամենայնիվ տեսալսողական մեդիաձառայություն մատուցողները շարունակվում են հայտնվել այդպիսի հաղորդումներ: Ուստի անհրաժեշտ է մշակել և գործարկել մեխանիզմներ՝ ժամանակակից աշխարհի հաճախ անվերահսկելի տեղեկատվական հոսքերի պայմաններում երեխաներին հակաբարոյական, նրանց լիարժեք ու ներդաշնակ զարգացմանը սպառնացող տեղեկատվության տարածումից հնարավորին զերծ պահելու համար:

Հարկ է նշել, որ միջազգային պրակտիկայում ևս անդրադարձ կա հանրային բարոյականության և, մասնավորապես, անչափահասների բարոյական դաստիարակության և այդ հարցերում պետության դերին՝ իրավաչափ համարելով կարգավորող մարմնի միջամտությունը խոսքի ազատությանը՝ ի շահ հանրային բարոյականության և, մասնավորապես, անչափահասների բարոյական և բնականոն զարգացման պաշտպանության:

«Երեխայի իրավունքների մասին» կոնվենցիայի (ՄԱԿ, 1989թ.) 19-րդ հոդվածը երաշխավորում է երեխաների պաշտպանությունը հոգևոր բռնություններից ու չարաշահումներից: Երեխայի պաշտպանության ապահովումը համարվում է պետության հիմնական պարտականություններից մեկը:

Կոնվենցիոն դրույթներն արտացոլված են «Երեխայի իրավունքների մասին» ՀՀ օրենքում:

Հատկանշական է նաև այն փաստը, որ Հեռարձակողն ընդունում է իր կողմից կատարված խախտումը:

Այսպիսով, Հանձնաժողովի կողմից վարչական վարույթի նյութերի ուսումնասիրության արդյունքում արձանագրվել է Հեռարձակողի կողմից իրականացված իրավախախտում, որը համապատասխանում է Օրենքի 57-րդ հոդվածի 12-րդ մասի հատկանիշներին:

Օրենքի 32-րդ հոդվածի 1-ին մասի 11-րդ կետի համաձայն՝ կարգավորող պետական մարմինը՝ Օրենքի խախտման կամ իր որոշումները չկատարելու դեպքում կիրառում է պատասխանատվության միջոցներ:

Օրենքի 55-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ կարգավորող պետական մարմնի կողմից տեսալսողական մեդիայի բնագավառը կարգավորող օրենսդրության պահանջների խախտման դեպքեր հայտնաբերվելու, ինչպես նաև պետական այլ մարմինների կողմից իրենց իրավասությունների շրջանակում տեսալսողական մեդիայի բնագավառը կարգավորող օրենսդրության պահանջների խախտման դեպքեր հայտնաբերվելու և դրանց մասին կարգավորող պետական մարմնին գրավոր տեղեկացվելու դեպքում կարգավորող պետական մարմինը կիրառում է հետևյալ վարչական տույժերը.

- 1) գրավոր նախազգուշացում.
- 2) տուգանք.
- 3) հեղինակագորման կամ լիցենզիայի գործողության կասեցում.
- 4) հեղինակագորման կամ լիցենզիայի գործողության դադարեցում:

Օրենքի 57-րդ հոդվածի 12-րդ մասի համաձայն՝ Էրոտիկ բնույթի տեսալսողական հաղորդումները և սարսափ ու ակնհայտ բռնություն պարունակող ֆիլմերը, ինչպես նաև անչափահասների առողջության, մտավոր և ֆիզիկական զարգացման, դաստիարակության վրա հնարավոր բացասական ազդեցություն ունեցող տեսալսողական հաղորդումների եթեր հեռարձակման պահանջները խախտելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում՝ Հասույթի 0.02 տոկոսի, բայց ոչ պակաս, քան սահմանված նվազագույն աշխատավարձի չորսհարյուրապատիկի չափով:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով «Տեսալսողական մեդիայի մասին» օրենքի 9-րդ հոդվածի 3-րդ մասով, 32-րդ հոդվածի 1-ին մասի 14-րդ կետով, 55-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետով, Հանձնաժողովի «Անչափահասների առողջության, մտավոր և ֆիզիկական զարգացման, դաստիարակության վրա հնարավոր բացասական ազդեցություն ունեցող տեսալսողական հաղորդումների որոշման չափորոշիչները սահմանելու մասին» թիվ 109-Ա որոշման Հավելվածի 2-րդ մասի 2-րդ կետը և «Էրոտիկ բնույթի տեսալսողական հաղորդումների և սարսափ ու ակնհայտ բռնություն

պարունակող ֆիլմերի որոշման չափորոշիչները սահմանելու մասին» թիվ 110-Ա որոշման Հավելվածի 3-րդ մասը և հիմք ընդունելով «Տեսալսողական մեդիայի մասին» օրենքի 57-րդ հոդվածի 12-րդ մասը՝ **Հեռուստատեսության և ռադիոյի հանձնաժողովը որոշեց.**

1. «ՖՈՐՏՈՒՆԱ»ՍՊ ընկերության նկատմամբ կիրառել «Տեսալսողական մեդիայի մասին» օրենքի 57-րդ հոդվածի 12-րդ մասով սահմանված տույժը՝ տուգանելով սահմանված նվազագույն աշխատավարձի չորսհարյուրապատիկի չափով:

2. Սույն որոշումն ուժի մեջ է մտնում այն «ՖՈՐՏՈՒՆԱ» ՍՊ ընկերությանը պատշաճ ձևով հանձնելու օրվան հաջորդող օրվանից:

3. Սույն որոշումը կարող է բողոքարկվել ՀՀ վարչական դատարան՝ ուժի մեջ մտնելու օրվանից երկամսյա ժամկետում:

**ՀԵՌՈՒՍՏԱՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՌԱԴԻՈՑԻ
ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ՆԱԽԱԳԱՀ**

Տ. ՀԱԿՈԲՅԱՆ

24 փետրվարի 2022թ.
ք. Երևան